

УДК 343.57

Валерій Васильович КОЛОСКОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри спеціальних дисциплін

факультету правоохоронної діяльності

Національної академії Державної прикордонної

служби України імені Богдана Хмельницького

ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ У ПРОТИДІЇ ТЕРОРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАРКОБІЗНЕСУ

Бойові дії на Сході України, анексія Криму відображається на оперативній обстановці пов'язаною з охороною та захистом державного кордону.

У статті 2 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» [1] вказується, що до основних функцій Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) відносяться участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів; участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України. У пункті 43 статті 20 цього Закону даної статті зазначається, що ДПСУ має право взаємодіяти з питань охорони державного кордону України, протидії незаконній міграції, **незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, транскордонній злочинності, контрабандній діяльності** (виділено нами. – К. В.) з компетентними органами та військовими формуваннями іноземних держав, міжнародними організаціями в порядку і на засадах, установлених законодавством.

Боротьба незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, зловживання ними турбує не тільки правоохоронні органи, але й усю світову спільноту, яка вболіває за глибокий вплив наркотичних засобів на здоров'я сьогоdnішніх та прийдешніх поколінь. В Україні діє ряд законодавчих актів, котрі регламентують здійснення заходів з протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню

ними [2], обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів [3], кримінальну відповідальність за контрабанду, незаконне виготовлення, зберігання, збут тощо наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів [4]. У ст. 3 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» зазначається, що боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів здійснюють у межах наданих їм повноважень центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах захисту державного кордону, тобто відповідні органи Державної прикордонної служби України.

У ч. 3 ст. 4 цього Закону зазначається: «Порядок проведення контрольованої поставки визначається нормативним актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, **спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України** (виділено нами – К.В.), погодженим з Генеральною прокуратурою України і Міністерством юстиції України.

Проте, автору невідомо про наявність такого нормативного акту Держприкордонслужби, хоча такий документ повинен би бути, у т.ч. й визначений порядок взаємодії з Митною службою, органами внутрішніх справ та Службою безпеки України. У ч. 1 ст. 8 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» вказується: «Огляд транспортного засобу, вантажу, що в ньому знаходиться, особистих речей водія і пасажирів **може** (виділено нами. – К.В.) бути здійснено поліцейськими, посадовими особами Служби безпеки України на підставі заяв, повідомлень про правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин чи прекурсорів, або за наявності про це іншої достовірної інформації компетентних органів».

Знову ж таки, законодавець зазначає, що «може». Але у п. 6 ст. 20 Закону «Про Держприкордонслужбу України» вказується, що ДПСУ має право самостійно, а в разі перебування транспортних засобів, товарів та інших предметів, що переміщуються через державний кордон України, під митним контролем – разом з органами доходів і зборів проводити відповідно до законодавства огляд, у разі потреби – і супроводження зазначених транспортних засобів, товарів та предметів. Це вказує на неузгодженість чинного законодавства, тобто зазначених вище Законів.

Не дивлячись на те, що Держприкордонслужба, згідно ст. 6 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» [1], є

правоохоронним органом спеціального призначення, залишилося багато нерозв'язаних проблем. Однією із них – застосування ряду статей Кримінального кодексу України (ККУ). Парадоксальною є ситуація, коли, з одного боку, ДПСУ – правоохоронний орган спеціального призначення, з іншого – не визначено чітко компетенцію цієї структури.

У світовому масштабі питання боротьби з контрабандою наркотичних засобів вперше було порушено на Міжнародній конвенції, підписаній у Гаазі 23 січня 1912 року [6]. У 1952 році Всесвітньою поштовою конвенцією (м. Брюссель) статтею 46 підпунктом (е) передбачено кримінальне переслідування за вкладення у поштові відправлення наркотичних засобів, а також вибухових або легкозаймистих речовин [7]. 30 липня 1961 року у Женеві прийнята Конвенція про обмеження виробництва та про регламентацію розподілу наркотичних засобів, визначено 4 групи переліку наркотичних засобів [8].

Станом на липень 2014 року діяло 1187 документів: закони України, міжнародні декларації, конвенції, угоди, договори та інші нормативно-правові акти, котрі у тій чи іншій мірі регулюють діяльність правоохоронних органів, закладів, установ, організацій тощо щодо нелегального обігу наркотичних та психотропних речовин та протидії цьому виду злочину[9].

Боротьба з наркобізнесом, міжнародною організованою злочинністю та міжнародним тероризмом стала однією із ключових проблем не тільки правоохоронних органів країн Європи, Америки, та держав інших континентів, а й усього людства.

У тій обстановці, що склалася в Україні ми не можемо однобоко розглядати проблему незаконного обігу наркотиків. На даний час вивчати та відстежувати шляхи їх поступлення досить складно. Однак достовірно відомо, що значна частина бойовиків так званих ЛНР та ДНР перебуває під дією наркотичних засобів.

Взаємозв'язок організованої злочинності та тероризму не можна ігнорувати. Держприкордонслужбою виробляється не тільки стратегія, але й тактика здійснення забезпечення особистої безпеки прикордонників під час здійснення широкомасштабних антизлочинних акцій. Нажаль, у зв'язку з обмеженістю об'єму тез, не уявляється можливим більш детально зупинитись на цьому питанні.

Дії організованої злочинності переважно спрямовані проти конкретних заходів держави у галузі забезпечення законності суверенності України. На теперішній час терористичні організації (угруповання), займаються наркотогівлею не тільки з метою фінансового забезпечення протиправної діяльності для досягнення своєї мети, але й внесення великого хаосу в нашу країну.

Є необхідність, у процесі оперативної роботи правоохоронних органів, встановлювати належність тих чи інших злочинних угруповань, котрі займаються наркобізнесом, до причетності фінансування терористичних організацій, або діяльності, пов'язаної безпосередньо зі збутом наркотичних та психотропних засобів і тероризмом.

Показником у боротьбі з наркобізнесом, як і у протидії іншим злочинам має бути домінуючою якість, на державному рівні створити умови матеріальної незалежності, що перешкодить створенню підкупу правоохоронців, котрі працюють у зазначеній сфері оперативно-розшукової діяльності. Крім того, є потреба переглянути чинне законодавство та привести його у відповідність до сучасності та розвитку оперативної обстановки в Україні та суміжних країнах.

Список бібліографічних посилань

1. Про Державну прикордонну службу України : закон України від 03.04.2003 № 661-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208.

2. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-vr> (дата звернення: 22.10.2017).

3. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів закон України : закон України від 15.02.1995 № 60/95вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. Ст. 60.

4. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 22.10.2017).

5. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 22.10.2017).

6. Міжнародна конвенція по опіуму (Гаага, 23 січня 1912 р.).

7. Всесвітня поштова конвенція : ратиф. указом Президента від 17.03.1995 № 236/95 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/055_065 (дата звернення: 22.10.2017). Втратила чинність.

8. Єдина конвенція про наркотичні засоби 30.03.1961 року, м. Нью-Йорк // Україна в міжнародно-правових відносинах. Київ : Юрінком, 1996.

Одержано 21.11.2017